

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/100-bohaterow-na-100-le/104582,Przemyslaw-Nakoniecznikoff-blednie-Nakoniecznikoff-Klukowski-ur-13-czerwca-1896-.html>
28.02.2026, 15:04

Przemysław Nakoniecznikoff (błędnie: Nakoniecznikoff-Klukowski) (ur. 13 czerwca 1896 w Tyfilisie (Tbilisi), zm. 17 sierpnia 1957 w Krakowie) – pułkownik piechoty.

Dnia 7 lutego 1919 r. w bitwie z bolszewikami pod Tyraspołem jako oficer kompanijny K[ompanii] K[arabinów] M[aszynowych] mając pod swym dowództwem jedną sekcję i karabin maszynowy, otrzymał rozkaz bronić prawego skrzydła grupy atakującej pod Tyraspołem. Zaatakowany przez przeważające siły nieprzyjaciela, który go chciał obejść, nie stracił zimnej krwi i mężnie odparł atak rzucając się następnie do kontrataku rozbił zupełnie atakujący go oddział (siła od 50 – 80 ludzi) i pierwszy na czele swych żołnierzy wpadł do Tyraspoła. (Wniosek na odznaczenie Virtuti Militari, 26 października 1920)

07.08.2020

Absolwent szkoły handlowej w Tyfilisie (1913), od 1912 należał tam do zakonspirowanego Związku Strzeleckiego. W 1915 powołany do wojska rosyjskiego, ukończył szkołę oficerską i walczył na froncie kaukaskim i perskim z Turkami, po rewolucji bolszewickiej wstąpił do Polskiej Oddzielnej Brygady na Kaukazie. Po jej rozbrojeniu przez Niemców (czerwiec 1918) w POW, następnie w 4 Dywizji Strzelców gen. Żeligowskiego, z którą walczył z bolszewikami, m.in. pod Odessą, i z którą w czerwcu 1919 dotarł do Polski. W latach 1919–1928 dowódca kompanii, batalionu i kwatermistrz 28 Pułku Piechoty Strzelców Kaniowskich (ranny w maju 1920 na Białorusi, stracił prawe oko), później m.in. dowódca batalionu 5 Pułku Strzelców Podhalańskich. W latach 1933–1937 zastępca dowódcy 63 Pułku Piechoty, 1937–1939 zastępca dowódcy Brygady KOP „Podole”. W kampanii 1939 dowódca 163 Pułku Piechoty Rez., a od 8 września dowódca resztek 36 Dywizji Piechoty Rez. 2 października 1939 dostał się do sowieckiej niewoli, z której uciekł tydzień później i przedostał się na Węgry, a we wrześniu 1940 na Bliski Wschód. Od maja 1942 dowódca 9 batalionu strzelców karpackich, od października tr. zastępca dowódcy, i od kwietnia do grudnia 1943 dowódca 2 Brygady Strzelców Karpackich. Zgłosił się do pracy konspiracyjnej w kraju i po przeszkoleniu 22 września 1944 zrzucony do Polski; komendant Okręgu AK Kraków. W kwietniu 1945 aresztowany przez NKWD i wywieziony do ZSRR. Do Polski wrócił w 1955, pochowany w Lubaczowie.

Awanse: podporucznik (1917), porucznik (1920), kapitan (1922), major (1924), podpułkownik (1933), pułkownik (1944).

Bibliografia

S. Piwowarski, *Ostatni komendant Okręgu Krakowskiego Armii Krajowej pułkownik Przemysław Nakoniecznikoff-Klukowski*, ps. „Kruk II” – „Garda” – „Czarny”, „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa”, nr 23, Kraków 2005; K.A. Tochman, *Słownik biograficzny cichociemnych*, t. I, Zwierzyńiec-Rzeszów 2000, s. 110–112.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)



Nakonecznikoff Przemysław